

Вх № 321 / 03.05.2019г

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц. д.и.н. Пенка Иванова Пейковска

(Институт за исторически изследвания – БАН)

на дисертационен труд

за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

Дисертант: **Десислава Велинова Костадинова**

Тема на дисертацията: **„Развитие на помощните исторически науки в България след Втората световна война. Историографски и библиометричен анализ”**

Научна област: 2. Хуманитарни науки

Професионално направление: 2. 2. История и археология (Архивистика, Документалистика, Палеография и Историография)

Научна специалност: История на България (Помощни исторически науки и информатика)

Научен ръководител: Проф. д.и.н. Валери Стоянов

1. Данни за дисертанта

Десислава Костадинова е родена през 1980 г. в гр. Елин Пелин. Възпитаник е на Сифийски университет „Св. Климент Охридски”, където следва история и успешно се дипломира през 2003 г. След това пак там записва и успешно завършва магистратура по специалността „Архивистика и помощни исторически дисциплини”. Впоследствие известно време работи в държавната администрация и във фирма, а от една година е архивист в Института по механика при БАН. Колегата има допълнителна квалификация в областта на програмирането и счетоводството; владее руски и английски език. Както показва нейната професионална автобиография и в частност споменатото надграждане в образователната й ориентация, тя има траен интерес към тематиката, което допринася за задълбоченото изследване на поставения проблем.

2. Данни за докторантурата

През 2014 г. Десислава Костадинова се явява на докторантски конкурс, който спечелва и е зачислена като редовен докторант в секция „Помощни исторически науки и информатика” в Института за исторически изследвания при БАН по научна специалност „История на България (Помощни исторически науки и информатика)”. Неин научен ръководител е проф. д.и.н. Валери Стоянов. По време на докторантурата Десислава Костадинова е изпълнила в срок всички предвидени по учебен план задължения и успешно е положила изискваните се изпити, след което е отчислена с право на защита.

Текстът на дисертационния труд е обсъждан няколко пъти в Секцията, като в резултат на положените научно-изследователски усилия от страна на колежата Десислава Костадинова дисертационният труд е завършен и депозиран за окончателно обсъждане в секция „Помощни исторически науки и информатика”. На 31 януари 2019 г. бе проведено разширено заседание на Секцията, на което бе обсъден текста на нейната дисертация и бе взето решение да се започне на процедура по защитата на изготвения дисертационен труд.

При реализиране на процедурата не са допуснати нарушения на законовите изисквания.

3. Характеристика на научната стойност на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от предговор, увод, изложение, структурирано в пет глави, заключение и библиография. Обемът му е 354 (стандартни 568) страници, от които 59 страници са библиографската справка. Текстът е онагледен подходящо и в съответствие с изучаваната тема с 33 диаграми. Списъкът на използваните източници е впечатляващ – съдържа 877 заглавия на кирилица и на латиница и 81 заглавия на специализирана периодика, което е разбираемо като се има предвид, че на него се основава историографския анализ на изследването и библиометрията. Видът и обемът на труда е съобразен с изискванията на нормативните документи. Избраната тема е дисертабилна (макар и твърде мащабна за подобна докторантура) и е посветена на научен проблем, който досега не е бил обект на изучаване в българската историография. Темата е актуална, тъй като изучаването на българския опит в тези, развиващи се навсякъде по света

класически помощни исторически науки, би допринесло за изтъкването на българските постижения, а и би способствало за по-нататъшното им развитие у нас, за по-ефективното им използване в практиката, още повече, че някои от тях имат директна връзка с функционирането на родните държавни институции.

Структурата на труда е основана на тематично-хронологичния принцип при анализа на проблемите, което (с оглед спецификата на темата) считам за подходящо. Целта му е да представи развитието на помощните исторически науки в България през периода след Втората световна война до наши дни. Предвид големия брой на помощните исторически науки, в случая обект на конкретно изучаване са само няколко от тях, които са обособени като науки за писмената ((османска) палеография и дипломатика – първа и втора глава), веществените извори (нумизматика, сфрагистика, глиптика – трета глава), социалния климат (генеалогия и историческа метрология – четвърта глава) и науки с архивноинформационни и научноинформационни функции (историческата география и картография).

Предговорът изпълнява предназначението си и включва основните задължителни за една дисертация елементи. Докторантът запознава читателя с предмета на своето изследване, откроява акцентите в него, обосновава тематично-хронологичния си подход, дефинира изследователската си цел и задачите, излага приложената методология.

Уводната глава е своеобразно въведение в проблематиката – посветена е на развитието на разглежданите в дисертацията помощни исторически науки до избухването на Втората световна война. Изводът, до който достига авторът е, че при всяка една от тях е налице не голямо, но възходящо развитие със стремеж е да се доближи равнището им в по-напредналите европейски държави.

Заклучението оценява и обобщава накратко постиженията на изследваните помощни исторически науки и представя в най-синтезиран вид основните изводи на докторанта, сред тях факта за намаляващия през последните години брой на специалистите, работещи в тези научни области.

Научният апарат на дисертацията е разработен според утвърдените изисквания. Бележките под линия са богати, цитиранията са коректни. Библиографията към дисертацията съответства на използваните извори. Езикът е академично издържан.

Авторефератът на дисертационния труд е обзорен, написан е в съответствие с нейното съдържание. Той представя в синтезиран вид най-важните насоки и изводи, както и приносите на автора.

Нямам съмнения относно оригиналността на дисертационния труд.

4. Научни приноси

Най-важният от научните приноси на автора по темата на дисертацията е, че за пръв път в историческата ни литература се прави задълбочен историографски преглед на група помощни исторически дисциплини (включваща палеография (отделно османска палеография), дипломатика, нумизматика, сфрагистика, генеалогия, историческа география и картография) в периода от края на Втората световна война до настоящия момент. Намирам, че те са изведени коректно. Аз бих добавила още: достигнато е до ново знание чрез създаването и анализирането на богата базата от библиографски данни.

5. Публикации и участие на дисертанта в научни форуми

Десислава Костадинова представя 10 самостоятелни публикации по темата (две от тях са същински части от дисертация), обнародвани в престижни издания, което е знак за траен научен интерес. Творческата активност на докторанта намира израз и множеството участия в научни форуми – общо 10, като три от тях са свързани със самата дисертация. В случая са изпълнени законовите изисквания за придобиване на визираната научна степен.

6. Критични бележки и препоръки

При евентуално обнародване на текста по отношение на структурата предлагам да се слее предговорът и уводът в една обща уводна част с две подзаглавия – едното, представящо целите, задачите, изворите и методологията на изследването, и другото – отразяващо развитието на изучаваните дисциплини в предходния от този на изследването период; да се слее също първа и втора глава и да се обособят съответни подзаглавия за разглежданите там помощни исторически науки за писмената.

На отделни места в текста се срещат „непремерени“, „неподплътени“ или противоречащи си позиции от идеологическо естество – добре е при обнародване на текста да бъде постигнат баланс.

През последните десетина – петнадесет години се забелязват съвсем нови тенденции в развитието на помощните исторически науки – в европейски и световен контекст, като например обособяването на нови такива от предишни изследователски методи и пр. Налице са и промени в тяхната класификация и терминология. Пак с оглед бъдещо издаване на целия труд смятам, че ще е добре да се допълни бегло споменатото в дисертацията по тези въпроси и най-вече да се конкретизира как нашата наука отговаря на тези предизвикателства.

* * *

В заключение потвърждавам, че законната уредба по процедурата за защитата на дисертацията е спазена, самият научен труд отговаря на стандартите за придобиване на образователната и научната степен „доктор“, регламентирани в Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ИИСТИ при БАН. След запознаване с представените в конкурса материали (автореферат, биографична справка включваща списъците на публикациите и участията на докторанта в научни конференции) и анализ на текста на дисертацията, считам, че представеният от Десислава Костадинова за публична защита дисертационен труд на тема **„Развитие на помощните исторически науки в България след Втората световна война. Историографски и библиометричен анализ“** има необходимите научни качества и приноси, намирам за основателно да дам своята положителна оценка и си позволявам да препоръчам на уважаемото Научно жури да присъди на Десислава Велинова Костадинова образователната и научна степен **„Доктор“**.

Рецензент:

Доц. д.и.н. Пенка Пейковска

София, 3 май 2019 г.